

INSTITUT ZDRUŽENOG ZLOČINAČKOG POTHVATA U PRESUDAMA MKSJ S POSEBNIM OSVRTOM NA PRESUDU U PREDMETU *PRLIĆ I DR.*

Odvjetnik Veljko Miljević*

S A D R Ź A J

I.A) Pregled presuda MKSJ (sa odlukama o postojanju zajedničkog zločinačkog pothvata) do 2007. g.

1. TADIĆ – odluka žalbenog vijeća (dalje: ž.v.) 1999.g.;
2. MILUTINOVIĆ odluka 2003.g.;
3. BRĐANIN odluka 2004.g.: JCE III ...; (veza: točka 7.)
4. NTAKI RUTI MANA odluka ž.v. 2004.g.;
5. KVOČKA odluka ž.v. 2005.g.;
6. KAREMERA odluka 2006.g.;
7. BRĐANIN odluka ž.v. 2007.g.;

I.B) Akademija pravnih znanosti Hrvatske: Teorija zajedničkog zločinačkog pothvata i međunarodno kazneno pravo-izazovi i kontroverze, Zagreb, 2007.

Poglavlje 1: 3. Zajednički zločinački pothvat (45-53)

Poglavlje 6: Umjesto zaključka - deset teza o zajedničkom zločinačkom pothvatu

---

* Veljko Miljević (1952.), osmogodišnje i gimnazijsko školovanje završio u Kutini i Zagrebu. Diplomirao na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1975. 1978. g. položio je pravosudni ispit te se od 1980. g. u okviru HOK-e bavi slobodnim odvjetništvom. Od 1998. do 2008. član je najužeg rukovodstva Hrvatskog helsinškog odbora, a od 2002. do 2007. član je Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika. Od 2006. g. ispitivač je na pravosudnim ispitima Ministarstva pravosuđa RH i to neprekidno do svibnja 2016., te nastavno od 1. lipnja 2018.

- II.A) Pregled presuda MKSJ (sa odlukama o postojanju zajedničkog zločinačkog pothvata) od 2007. do 2017.g.:
1. MARTIĆ odluka ž.v. 2008.g.;
  2. KRAJIŠNIK odluka ž.v. 2009.g.;
  3. KARADŽIĆ odluka 2009.g.;
  4. GOTOVINA & MARKAČ odluka ž.v. 2012.g.;
  5. ŠAINOVIĆ odluka ž.v. 2014.g.;
  6. POPOVIĆ odluka ž.v. 2015.g.;
  7. STANIŠIĆ i SIMATOVIĆ odluka ž.v. 2015.g.;
  8. STANIŠIĆ i ŽUPLJANIN odluka ž.v. 2016.g.;
- II.B) Fausto Pocar – „Bilješke o ZZP u sudovanju MKSJ“, 2017. g.
- III. Zaključak Vlade RH od 3. lipnja 2015.
- IV. Odluka ž.v. MKSJ od 18. srpnja 2016. g. o prijedlogu RH da se pojavi u predmetu *Prlić i drugi* kao *amicus curiae*
- V. Sažetak presude Žalbenog vijeća u predmetu *Prlić i drugi*, (Haag, 29. XI. 2017. - p.v. Agius, ... posljednje zasjedanje i posljednja presuda MKSJ)
- VI. Presuda Županijskog suda u Zagrebu od 02.11.2018. u predmetu Marka Radića
- VII. Izvatci iz analize presude „šestorici“ Hrvata, Akademije pravnih znanosti RH (Večernji list, utorak, 16. i 17.listopada 2018.)

I.A) Pregled presuda MKSJ (sa odlukama o postojanju zajedničkog zločinačkog pothvata) do 2007. g.:

1. **TADIĆ** – odluka žalbenog vijeća (dalje: ž.v.) **1999.g.**;
Institut združenog zločinačkog pothvata (joint criminal enterprise - **JCE I, II, III**); dolus eventualis: **predvidivost** mogućeg počinjenja zločina po ostalim članovima udruženja koji ne predstavlja objekt zajedničkog zločinačkog cilja;
2. **MILUTINOVIĆ** odluka **2003.g.**;
Statut ne propisuje odgovornost pravnih osoba ...; "ne radi se o odgovornosti zbog samog udruživanja za činjenje zločina ili članstva u određenoj grupi (Nuremberg - kada Tribunal grupu ili organizaciju proglasi kriminalnom, nacionalni sudovi imaju pravo suditi pojedincu za članstvo);

"nije dovoljno kao kod urote **da se** nekoliko pojedinaca **dogovori** za činjene zločina, **nego** da zaista **i poduzmu** daljnje **radnje** s ciljem ostvarenja tog plana"; načelo "nullum crimen sine lege ... ne priječi sud da: **a)** interpretira i razjašnjava elemente bića kaznenog djela, **b)** progresivno razvija pravo.

" **Tribunal ne primjenjuje pravo ex Yu**, ali može se na isto pozvati u svrhu utvrđivanja da je okrivljenik mogao znati da je kazneno djelo ... bilo zabranjeno i kažnjivo;

" ESLJP foreseeability i accessibility ovise o: **a)** sadržaju samog instrumenta, **b)** područja na kojem se primjenjuje, **c)** broju i statusu onih na koje se odnosi

"**American Military Tribunal** in Nuremberg - *ex post facto rule* se ne primjenjuje na međunarodno pravo koje nije proizvod statuta, ...

" **preduvjeti za kažnjivost** određenog oblika kaznene odgovornosti **pred Tribunalom**: **a)** mora biti **propisan Statutom** izravno ili neizravno, **b)** morao je postojati **u međunarodnom običajnom pravu** u relevantno vrijeme, **c)** **zakon** koji propisuje taj oblik odgovornosti morao je u vrijeme počinjenja biti u dovoljnoj mjeri dostupan (sufficiently accessible), **d)** osoba je morala moći predvidjeti da će kazneno odgovarati za svoje postupke;

" **opseg jurisdikcije Tribunala definiran je međunarodnim običajnim pravom i Statutom** (Article 3 residual clause - zločini koji nisu izričito propisani tim člankom ipak mogu potpadati pod nadležnost Tribunala - **Tadić**)

" drugostupanjskom odlukom u predmetu **Ojdanić 2003.g.** - **nabranje oblika odgovornosti** u **čl. 7. st. 1. Statuta nije konačno** jer to proizlazi iz izraza "ili na drugi način pomogla i sudjelovala", a kazneno pravo zahtijeva jasne i precizne definicije;

3. **BRĐANIN** odluka 2004.g.: **JCE III ...**; (veza: **točka 7.**)

4. **NTAKI RUTI MANA** odluka ž.v. 2004.g.;

" **pripadnici JCE-a** ne moraju biti organizirani u vojnu, političku ili administrativnu grupu - **zločinački plan** ne mora biti prethodno dogovoren ili formuliran;

5. **KVOČKA** odluka ž.v. 2005.g.;

- što je prirodno i predvidljivo jednom članu JCE-a, ne mora biti drugom, .. ovisno o informacijama kojima raspolažu - **ne odgovara svaki član za svaki zločin** koji nije bio obuhvaćen temeljnim planom, ali je bio **prirodna i predvidljiva posljedica tog plana**, nego samo za one .. zločine za koje je pojedini član na temelju dostupnih mu informacija imao dovoljno saznanja;

6. KAREMERA odluka 2006.g.;

- za JCE nije potrebno da se radi o specifičnoj akciji i ograničenom geografskom području, a okrivljenik može biti strukturno udaljen ... od neposrednih počinitelja zločina;

7. BRĐANIN odluka ž.v. 2007.g.;

" za osudu po JCE-u je **potrebno**: **a)** identificirati **grupu** ljudi koja tvori JCE (ne nužno po imenima); **b)** identificirati **plan**, koji nije samo približno isti za sve članove nego je i zajednički (cilj i domet tog plana, npr. geografske koordinate, uopćene podatke o ciljanim žrtvama); **c)** utvrditi **doprinos** pojedinog člana (*at least significant*, ...): i) kako kod pomaganja i podržavanja doprinos treba biti *significant*, to je dovelo do nelogične situacije da je Tužiteljstvu lakše dokazati počiniteljstvo kroz teoriju JCE-a, nego pomaganje i podržavanje kao oblike sudioništva tradicionalno akcesorne počiniteljstvu; **ii) Kvočka**, r.v. navelo kako je u praksi doprinos dotad osuđivanih osoba za sudjelovanje u JCE-u bio izravan i značajan, oni koji su osuđeni ili su počinili zločine ili su aktivno sudjelovali u pomaganju ili omogućavanju zločina; **d)** kada **principal perpetrator** ne pripada JCE-u potrebno je dokazati da je bar jedan član JCE-a, kada je koristio tog neposrednog počinitelja, djelovao u skladu sa zajedničkim planom

- **JCE doktrina se ne primjenjuje samo na pothvate manjeg opsega** (u kojima je sudjelovao relativno mali broj osoba, stradalo relativno malo ljudi, koji se odnose na zajedničko djelovanje skupina ljudi koji nisu pozicionirani u samom vrhu hijerarhije civilne i/ili vojne vlasti, usmjereni na konkretne vojne operacije ili ograničeno područje djelovanja)

- **suprotno** tome Dachau, Essenski linč, Otok Borkum, kao i postupci pred MKSJ, Tadić, Kvočka, Kunarac, Krnojelac, Vasiljević itd.

- nije odlučujuće da je principal perpetrator član JCE-a, nego da je zločin koji je počinio potpada pod zajednički plan - ipak tome **suprotno** u predmetima:

i) Vasiljević – r.v. zaključilo da je između **Lukića**, optuženog i dvojice muškaraca postojala **suglasnost** koja se može smatrati **sporazumom**, da se sedmorica **Muslimana ubiju**, iako nije eksplicirano da su ti neidentificirani muškarci članovi JCE-a, iz okolnosti da je **potrebno utvrditi postojanje sporazuma optuženika s neposrednim počiniteljima**, proizlazi da i oni moraju biti članovi; ž.v. je utvrdilo i da **optuženi snosi odgovornost za kazneno djelo koje izlazi iz okvira zajedničkog plana** samo ako je u uvjetima tog slučaja bilo predvidivo da će neki od pripadnika grupe počiniti takvo kazneno djelo;

ii) Tadić – ž.v. razjasnilo je da, iako samo neki od članova grupe mogu fizički počiniti kazneno djelo, sudjelovanje i **doprinos drugih članova grupe često je ključno** u omogućavanju počinjenja tog kaznenog djela;

iii) Simić - **JCE zahtijeva**, uz to da se nekoliko pojedinaca sporazumjelo/dogovorilo da će počiniti kazneno djelo, **da stranke ... sporazuma poduzmu aktivnosti** u njegovu ostvarivanju; **član JCE-a koji koristi drugu osobu** za počinjenje zločina kako bi ostvario zajednički plan, u slučaju kada ta druga osoba počini zločin koji izlazi iz okvira zajedničkog plana, **može odgovarati** i za taj zločin ako je: **a)** u zajedničkom planu sudjelovao s potrebnom namjerom; **b)** bilo predvidljivo da neposredni počinitelj može počiniti takav zločin, u cilju izvršenja zločina koji je bio dio temeljnog zajedničkog plana;

I.B) Akademija pravnih znanosti Hrvatske (u radu): Teorija zajedničkog zločinačkog pothvata i međunarodno kazneno pravo-izazovi i kontroverze, Zagreb, 2007. navodi:

Poglavlje 1: **Izvedena osobna kaznena odgovornost za kolektivna međunarodna kaznena djela prema odredbama Statuta MKSJ; 3. Zajednički zločinački pothvat (45-53)...**; 3.1. **Dvojbe u vezi primjene teorije zajedničkog zločinačkog pothvata (53-59)...**;

Poglavlje 2: **zajednički zločinački pothvat i načelo zakonitosti...**; 1. **Nullum crimen nulla poena sine lege i međunarodno kazneno pravo...**;

Poglavlje 6: **Umjesto zaključka - deset teza o zajedničkom zločinačkom pothvatu (180):**

- 1) Zajednički zločinački pothvat (dalje: **ZZP**) nije bio dijelom međunarodnog običajnog prava u vrijeme kada su počinjena kaznena djela koja se optuženicima stavljaju na teret.
- 2) **ZZP je suprotan načelu krivnje** kao jednom od temeljnih načela suvremenog kaznenog prava.
- 3) Opasnim proširenjem elemenata odgovornosti **ZZP je sasvim blizu krivnji zbog udruživanja (*guilt by association*) što nije predviđeno Statutom MKSJ.**
- 4) Izvođenje zaključka o postojanju optuženikove namjere iz objektivnih okolnosti (inferencija) kod **druge i treće kategorije ZZP-a upitno je s aspekta poštivanja načela presumpcije okrivljenikove nedužnosti** koje je, između ostalog, propisano člankom 21/3 Statuta MKSJ.
- 5) **Sudska praksa MKSJ u vezi primjene teorije ZZP-a i odredaba Statuta u kojima je ta teorija navodno sadržana nije jedinstvena i u suprotnosti je s načelima pravne sigurnosti i pravednosti.**
- 6) **Raširena primjena teorije ZZP-a na cjelokupne političke i vojne strukture države i druge "poznate i nepoznate" osobe ne ispunjava uvjet preciznog optuženja i može stvoriti dojam o "političkom utjecaju" na međunarodno kazneno pravosuđe.**
- 7) **Široko koncipirane optužnice utemeljene na teoriji ZZP-a koje sadrže "kolektivno" optuživanje ne samo osoba protiv kojih je pokrenut kazneni postupak već cjelokupnih državnih i vojnih struktura kao i "znanih i nezvanih osoba" ugrožava temelje i djelovanje MKSJ.**
- 8) **Davanje kredibiliteta teoriji ZZP-a u postupcima pred međunarodnim kaznenim sudovima stvara rizik od još raširenije i po temeljna ljudska prava intruzivnije primjene te teorije u postupcima pred nacionalnim sudovima. Primjena te teorije podriva suvremeno kazneno pravo utemeljeno na tradicionalnim načelima i pravnoj dogmatici.**
- 9) Raširena primjena teorije ZZP-a imati će negativne posljedice na proces afirmacije međunarodnog kaznenog prava i pravosuđa.
- 10) **U praksi međunarodnih kaznenih tribunala teorija ZZP-a treba biti zamijenjena ostalim uvriježenim institutima osobne kaznene odgovornosti kao što su supočiniteljstvo i posredno počiniteljstvo. (str. 180).**

II.A) Pregled presuda MKSJ (sa odlukama o postojanju zajedničkog zločinačkog pothvata) od 2007. do 2017.g.:

1. MARTIĆ odluka ž.v. 2008.g.;

" **sudsko vijeće mora** van razumne sumnje **utvrditi da su zločini** počinjeni od osoba koje nisu članovi JCE-a bili dio zajedničkog zločinačkog plana ili da su **bili prirodna i predvidljiva posljedica ... plana**, i da je okr. svjesno preuzeo rizik da budu počinjeni;

- **nije dovoljno da je član JCE-a samo stvorio uvjete** za počinjenje zločina koji izlazi izvan okvira zajedničkog kriminalnog cilja - svrhe;

2. KRAJIŠNIK odluka ž.v. 2009.g.;

" nije odlučujuće je li non-JCE member dijelio namjeru (*mens rea*) članova ili da je znao za postojanje JCE-a, nego da je JCE member koristio non-JCE member za počinjenje objektivnih obilježja (*actus reus*) djela obuhvaćenog zajedničkim zločinačkim planom

3. KARADŽIĆ odluka o predvidivosti JCE III 2009.g.;

" **JCE mens rea standard** ne zahtjeva razumijevanje da će devijatorni zločin vjerojatno biti počinjen, nego je potrebno da je **moćnost** da zločin bude počinjen **dovoljno stvarna** da bi je okrivljenik mogao predvidjeti;

4. GOTOVINA & MARKAČ odluka ž.v. 2012.g.;

" **postoji odgovornost za zločine** koji nisu dio zajedničkog zločinačkog plana, ali su njegova prirodna i predvidljiva posljedica

- **budući .. ne postoji JCE, ne može postojati ni odgovornost za zločine** koji bi bili prirodna i predvidljiva posljedica zajedničkog zločinačkog plana;

5. ŠAINOVIĆ odluka ž.v. 2014.g.;

" nije potrebno dokazati da je JCE member blisko surađivao s neposrednim počiniteljima vezano za svaki počinjeni zločin

" naredba ili instrukcija člana JCE-a za počinjenje zločina non-JCE članu nije neizostavni preduvjet nego jedan od faktora kojeg je potrebno uzeti u obzir prilikom utvrđivanja može li se zločin pripisati članu JCE-a;

6. **POPOVIĆ** odluka ž.v. **2015.g.**;

" ne zahtjeva se podudaranje JCE I i JCE III kategorija zločina ...;

7. **STANIŠIĆ i SIMATOVIĆ** odluka ž.v. **2015.g.**;

" u standardu predvidivosti nije uključen vremenski okvir;

8. **STANIŠIĆ i ŽUPLJANIN** odluka ž.v. **2016.g.**;

- o **JCE odgovornosti se može zaključivati iz okolnosnih dokaza** (znanje o postojanju zajedničkog zločinačkog plana ili zločinima koji su njegov dio ...)

" bez donošenja zaključka o postojanju i opsegu zajedničkog zločinačkog plana zajedničkoj grupi ljudi, **r.v. nije moglo ocijeniti S&S riječi u kontekstu ..plana**, kao niti da li su njihova djela pridonijela planu, i posljedično nije moglo presuditi je li **S&S namjera (potrebna za JCE odgovornost)** mogla biti izvedena iz okolnosnih dokaza

- u predmetu **Tadić** (analizom Statuta ICC-a, Konvencije o suzbijanju terorističkih napada .. i sudske prakse .. nakon WW II) utvrđeno je da **JCE III kao oblik odgovornosti postoji u međunarodnom običajnom pravu najmanje od 1992.**

- nije potrebno dokazati da je svaka moguća **kombinacija između zločina i oblika odgovornosti** prethodno izričito odobrena ili ima precedent u međunarodnom običajnom pravu.

II.B) Fausto Pocar – „Bilješke o ZPP u sudovanju MKSJ“, 2017. g. (University of the Pacific Law Review), sudac i bivši predsjednik MKSJ:

„ ... MKSJ je analizom relevantnog običajnog međunarodnog prava zaključio da to pravo u sebi sadrži i **(pravila o) odgovornost za počinjenje zločina u smislu „kolektivnog kriminaliteta“** u institutu **zajedničkog zločinačkog pothvata** („**JCE**“- Joint Criminal Enterprise) koji je **prvi puta artikuliran** i primijenjen u odluci ž.v. u predmetu Tadić!

... osoba može biti odgovorna za zločin samo ako je na neki način isti počinila odnosno u njemu sudjelovala (**članak 7 (1) Statuta MKSJ**); Stoga je na ž.v. ostalo da utvrdi spada li počinjenje zločina kroz **sudjelovanje u zajedničkoj zločinačkoj svrsi, tj. cilju**, u okvir odredbe članka 7 (1)

Statuta MKSJ. Primjenjujući pravila o tumačenju zakona (tj. statuta), **ž.v. je zaključilo da je odgovornost za zajedničko kriminalno djelovanje u okviru odredbe čl. 7(1) Statuta MKSJ kao način – sredstvo počinjenja zločina.** ... iako je samo jedna osoba mogla djelovati u smislu počinjenja zločina, „**sudjelovanje i doprinos** drugih članova grupe je često od najvećeg značaja da se konačno i počinio zločin“ pa su stoga ti članovi grupe često „najodgovorniji“ za počinjenje tih zločina i treba ih smatrati kazneno odgovornima (citirani dijelovi presude iz predmeta Tadić).

... **Statut MKSJ ne pruža ... materijalne elemente za ovaj vid odgovornosti.** Stoga se ž.v. upustilo u analizu primjenjivih **pravila običajnog međunarodnog prava** (kod kojih) **kaznena odgovornost postoji kod „radnji počinjenih od strane kolektiva radi ostvarenja zajedničke zločinačke zamisli“ (Tadić).**

... **tri oblika JCE** priznatih u odluci ž.v. u predmetu Tadić su:

(i) osnovni („JCE 1“) u kojemu „svi suokrivljenici u ostvarivanju zajedničke zamisli postupaju s istom kriminalnom namjerom“ da počine zločin;

(ii) sistemski ili slučajevi koncentracijskih kampova („JCE 2“) u kojemu su optuženi svjesni i namjeravaju dalje podupirati zlostavljajući sustav;

(iii) prošireni („JCE 3“) „gdje jedan od počinitelja počinio radnju koja je, iako izvan zajedničke zamisli, bila prirodna i predvidljiva posljedica efektuiranja te zajedničke svrhe“.

... **subjektivni element** ... razlikuje se kod svakog od oblika JCE ...

JCE 1 zahtijeva „namjeru da se počinio konkretan zločin (i to kao **zajednička namjera** svih supočinitelja)“ ...

JCE 2 zahtijeva da optuženi imaju „**osobno znanje o sistemu** zlostavljanja ... kao i namjeru da **podupiru** takav zajednički podržan **sistem** zlostavljanja“.

JCE 3 zahtijeva da optuženi ima **namjeru „sudjelovati** i dalje podupirati kriminalnu aktivnost odnosno kriminalnu svrhu-cilj grupe **i doprinositi** ZCP-u ili u bilo kojem slučaju počinjenju zločina od strane grupe“.

Dodatno, kako je **JCE 3 prošireni oblik odgovornosti** za ZCP, to je moguće da optuženi bude odgovoran za zločin **izvan** zajedničke kriminalne **svrhe-cilja** ako je bilo: „(i) **predvidivo** da takav zločin može biti počinjen od strane pojedinca ili drugih članova grupe i (ii) da je optuženik svojevrijedno **preuzeo** takav **rizik**“ ... *dolus eventualis* ...

... **presuda** ž.v. u predmetu **Tadić** **odredila je pretpostavke za ... individualnu kaznenu odgovornost za radnje** poduzete **unutar kolektiva** pomoću **ZZP**. ... (... MKSJ upotrebljava JCE odgovornost više nego bilo koje međunarodno kazneno sudište).

... **slučaj Gotovina i Markač ...: raspravno vijeće (r.v.) ... zaključilo je da je postojao JCE ... žalbeno vijeće (dalje: ž.v.)** je imalo drukčiji pristup: proglasilo je da **nema dovoljno dokaza** za podupiranje teze **o postojanju ZZP** ..., preinačilo je utvrđenje r.v. da je JCE postojao radi trajnog uklanjanja srpskog civilnog stanovništva iz Krajine silom ili prijetnjom upotrebe sile. ... stoga su dvojica optuženih oslobođeni od optužbe. (Ova presuda ž.v. prihvaćena je većinom glasova, uz **dva oprečna mišljenja** stavu većine od kojih jedno **izdvojeno mišljenje** pripada F. P. - autoru članka):

... **prvo**, stav da vojni napadi nisu bili protivni međunarodnom humanitarnom pravu pa da su slijedom toga bili u skladu s pravom, ne povlači nužno za sobom zaključak da JCE nije mogao postojati. **Objektivni element JCE ... zajednička protupravna svrha...** pa nije bitno ako je bilo koja od mjera poduzetih za ostvarenje takve protupravne svrhe (sama po sebi) u skladu s pravom; **Odluka ž.v.** utvrđujući da **sva sredstva** iskorištena za postizanje zajedničkog protupravnog cilja **moraju biti protupravna, dodaje novi objektivni element .. JCE**, koji **nije nikad ranije priznat u praksi MKSJ**. (!?) ...

... **drugo**, treba biti svjestan kako će modifikacija JCE u ovom pravcu ... uzrokovati to da u većini slučajeva visoko rangirane osobe optužene za međunarodne zločine neće biti smatrane članovima JCE iako kod njih postoji namjera za ostvarenje zajedničkog zločinačkog cilja. ...

Predmet **Stanišić i Župljanin...**: ž.v. potvrdilo je da „**doprinos pojedinca ZZP-u ne mora biti sam po sebi zločinački, sve dok optuženi čini radnje** (.. ne čini radnje koje bi trebao) i **time na neki način značajno doprinosi ostvarenju** zajedničke zločinačke **svrhe-cilja**“.

Protivno tome, **jurisprudencija koja bi podržavala modifikaciju** u pravcu one iz presude ž.v. u predmetu **Gotovina i Markač** imala bi ozbiljne posljedice jer **bi pridonijela nekažnjivosti onih koji su najodgovorniji za međunarodne zločine.**“ (Fausto Pocar).

III. Zaključak Vlade RH od 3. lipnja 2015.:

1. Imajući u vidu dosadašnju uspješnu suradnju i izražavajući nadu u njezin daljnji razvoj, **Vlada RH izražava ozbiljnu zabrinutost sadržajem pojedinih akata pravosudnih tijela BiH koji se upućuju pravosudnim tijelima RH** u svrhu pružanja pravne pomoći u kaznenim postupcima, kao i neposredno hrvatskim državljanima, sudionicima **u postupcima koji se u BiH vode radi ratnih zločina** i drugih teških povreda humanitarnog prava.

2. Polazeći od načelnog stava usvojenog od strane Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora **Deklaracijom o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu** od 14. travnja **2000.** godine (NN, broj 41/2000), Vlada RH ponovno potvrđuje kako **RH smatra da svi počinitelji ratnih zločina**, koje su počinili na području bivše SFRJ, **trebaju biti kažnjeni**, bez obzira koje su nacionalnosti, u kojim su postrojbama djelovali i koje su dužnosti obavljali. Isto tako, nesporna je dužnost pravosudnih tijela svih država da procesuiraju sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina, **strogo primjenjujući načela individualne odgovornosti i krivnje**, kao i da međusobno surađuju radi postizanja ovog cilja.

3. Iz sadržaja pojedinih zamolbi koje pravosudna tijela BiH upućuju "pravosudnim tijelima RH proizlazi kako se u **činjeničnom opisu kaznenih djela u postupcima iz točke 1.** ovoga Zaključka **koristi široko postavljeno i ekstenzivno tumačeno sudioništvo u udruženom zločinačkom pothvatu** koje uključuje razne pripadnike oružanih snaga policije, sigurnosnih i obavještajnih službi RH, pa i članove političkih struktura i članove tijela vlasti. Nadalje, koristi se i **formulacija po kojoj su se zločini događali u okviru širokog i sistematičnog napada vojnih snaga u koje je bila uključena Hrvatska vojska,**

4. Vlada RH u potpunosti odbacuje ove navode te utvrđuje potrebu da se bez odgode poduzmu odgovarajuće mjere radi sprječavanja ovakvog postupanja pravosudnih tijela RH.

5. Zadužuje se Ministarstvo pravosuđa da prilikom postupanja po zamolbama pravosudnih tijela BiH, **pazi na moguće povrede** domaćeg javnog poretka ili drugih **bitnih državnih interesa**, te u slučajevima koji grubo krše ova načela, **odbije postupiti** po takvim zamolbama. Također

nalaže se svim nadležnim tijelima koja ostvaruju neposrednu komunikaciju u ovim predmetima, **da ne postupaju po ovakvim zamolbama BiH.**

6. Polazeći od **Rezolucije o suradnji s MKSJ** koju je Zastupnički dom Hrvatskoga sabora donio 5. ožujka **1999.** godine (NN, broj 24/1999), Vlada RH ponovno ističe da je **samoorganiziranje hrvatskog naroda u BiH**, njihov otpor velikosrpskoj agresiji JNA, **bio** upravo onaj **oružani otpor koji je spriječio potpunu okupaciju BiH.** Pritom treba podsjetiti i na međudržavne sporazume .. RH i BiH, koji su dali puni legitimitet potpori koju je RH dala BiH.

7. **Vlada RH ostaje posvećena .. opredjeljenju da se svi ratni zločini procesuiraju i zločinci primjereno kazne** i pritom će nastaviti poduzimati sve odgovarajuće radnje, pružati potrebnu pomoć i poticati međudržavnu suradnju. Istovremeno, **Vlada RH suprotstavit će se svakom pokušaju da se kroz politizaciju sudskih postupaka u drugim državama diskvalificiraju institucije RH.** (3. lipnja 2015., Predsjednik: Zoran Milanović).

IV. Odluka ž.v. MKSJ od 18. srpnja 2016. g. o prijedlogu RH da se pojavi u predmetu Prlić i drugi kao amicus curiae i dostavi podnesak u tom svojstvu najznačajniji je dokument koji ukazuje kako se RH u predmetu "Šestorci" ne može smatrati odgovornom za počinjene zločine.

Paragraf 6: Tužiteljstvo MKSJ u odgovoru na prijedlog RH navodi, kako za trojicu visokih dužnosnika RH (F.T., G. Š. i J. B.) ne vrijedi presumpcija nevinosti, budući da oni nisu optuženi ni procesuirani za bilo koji zločin u predmetu Prlić i dr. .. navode i kako je ž.v. MKSJ potvrdilo da su **zaključci r.v. o kaznoj odgovornosti obvezujući samo za optužene**, i da sama činjenica da je osoba sudjelovala u kažnjivoj radnji u predmetu u kojem su optužene druge osobe, ne daje navedenoj osobi pravo da se umiješa u taj slučaj ...

Paragraf 9: MKSJ ponavlja kako su **zaključci r.v. o kaznoj odgovornosti obvezujući samo za optužene u konkretnom slučaju** ... te ističe kako trojica visokih dužnosnika RH nisu bili optuženi u konkretnom predmetu, te da r.v. nije donijelo bilo kakav eksplicitan zaključak o njihovom sudjelovanju u UZP-u niti ih je proglasilo krivima za bilo kakav zločin ... **Ž.v. MKSJ smatra da zaključci r.v. o samom**

postojanju i članstvu u UZP-u ne predstavljaju i ne mogu predstavljati zaključke o kaznenoj odgovornosti bilo koje osobe koja nije bila optužena i osuđena u tom konkretnom predmetu.

Fusnota 32: Ž.v. MKSJ podsjeća da je za postojanje kaznene odgovornosti u okviru UZP-a potrebno ustanoviti da je optuženik sudjelovao u UZP-u.

Posljedično ... **Ž.v. zaključuje kako je presuda r.v. obvezujuća jedino za šestoricu optuženih**, te **ne utječe na presumpciju nevinosti trojice visokih dužnosnika RH...**;

Ž.v..... ističe kako je jurisdikcija MKSJ ograničena na fizičke osobe i da **MKSJ nema nadležnost donositi zaključke o odgovornosti država** .. te navodi da zaključci r.v. o trojici visokih dužnosnika RH ni na koji način ne predstavljaju zaključke o odgovornosti RH kao države.

Navedeni **zaključci Ž.v. MKSJ u predmetu Prlić** i dr. potpuno su **sukladni zaključcima Ž.v. MKSJ iznesenim u Odluci** po zahtjevu za intervenciju i izjavi o interesu RH **od 8. veljače 2012. godine u predmetu Gotovina** i drugi.

Paragraf 12: "Ž.v. .. naglašava da su zaključci o kaznenoj odgovornosti doneseni u okviru nekog postupka pred MKSJ obvezujući samo za pojedinca optuženog u dotičnom predmetu. Stoga se **prvostupanjska presuda sa svojom obvezujućom primjenjivošću ograničila na razmatranje individualne kaznene odgovornosti Gotovine, Markača i Čermaka** u pogledu optužbi iznesenih protiv njih.

Ž.v. naglašava da zaključci r.v. u vezi s postojanjem UZP-a ni na koji način ne predstavljaju sud o odgovornosti države RH. .. te se napominje da **činjenični zaključci u pojedinim predmetima nisu obvezujući čak ni u odnosu na druge predmete ... MKSJ.**"

V. Sažetak presude Žalbenog vijeća u predmetu Prlić i drugi, (Haag, 29. XI. 2017. - p.v. Agius, ... posljednje zasjedanje i posljednja presuda MKSJ):

Ovo je obiman i složen predmet... **raspravni postupak** započeo je **2006. g.** ...;

Ž. v. prvi put rješavalo je po najavi žalbe u **VI. 2013. g.**, a **žalbena sjednica** ... održana je od **20. do 28. III. 2017.** (...)

usmeni sažetak ne predstavlja dio mjerodavne pismene presude ...).

Kontekst predmeta Žalbi ...: predmet se odnosi na događaje .. od 1992. do 1994. g. na teritoriju ... Herceg-Bosne (**Prlić, Stojić i Čorić** radili su u vladi tog entiteta ... **Praljak i Petković** su u raznim vremenima bili na položaju zapovjednika GS HVO, a **Pušić** je radio u Vojnoj policiji HVO-a... **Praljak** je .. radio kao pomoćnik i zamjenik ministra obrane RH, prije nego što se .. vratio u RH kao savjetnik hrvatskog ministra obrane).

Raspravno vijeće (r. v.) je utvrdilo da je sredinom I.mj. 1993. nastao udruženi zločinački poduhvat (ili **UZP**) **s ciljem da se stvori hrvatski entitet u BiH** koji bi omogućio ponovno ujedinjenje hrvatskog naroda.

... ovaj **UZP** je **kao zajednički zločinački cilj imao "dominaciju Hrvata u Hrvatskoj Republici Herceg-Bosni (HRHB) putem etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva"**.

Za članove UZP-a je utvrđeno da su stavili u pogon čitav sistem deportacije muslimanskog stanovništva iz HRHB....

R. v. je zaključilo da su sva šestorica (dalje: „šestorka“) ... **bili sudionici u .. UZP-u.**

Njima su izrečene osuđujuće presude za teške povrede Ženevskih konvencija,... Pored toga, **na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a**, Prliću, Stojiću, Petkoviću i Čoriću .. **su izrečene osuđujuće presude** za silovanje i seksualno nasilje, za pljačkanje i oduzimanje imovine širokih razmjera;

Svih šest žalilaca .., i tužilaštvo, uložili su žalbe na Prvostupajnsku presudu.

Predmet žalbi: Pravično suđenje i **Optužnica:** ... prihvatljivost i ocjena (težine) dokaza i ... kredibilitet svjedoka...; pravni uvjeti za teške povrede Ženevskih konvencija ...krivična djela u osnovi ...; odgovornost nadređenog...;

Udruženi zločinački poduhvat: .. utvrđenja r.v. u vezi s UZP-om i odgovornošću „šestorke“ na osnovu prve i treće kategorije tog vida odgovornosti. Razmatranje tih žalbenih osnova od strane ž.v. čini veći dio drugostupajnske presude.

...; ... **sudac Pocar**, izrazio je **suprotno mišljenje o opsegu UZP-a** kojim se tereti optužene, te se **ne priključuje mišljenju većine** u pogledu njihovog zaključka da **točke 2, 3 i 21 predstavljaju zločine iz prve kategorije UZP-a...**;

„Šestorica“ (Prljčić, Praljak, Čorić i Pušić) tvrde da postoje uvjerljivi **razlozi da ž.v. odstupi od svoje ranije prakse** da UZP, u svim svojim oblicima, predstavlja vid odgovornosti koji je bio čvrsto utemeljen u međunarodnom običajnom pravu u relevantno vrijeme.

Oni nisu pokazali te uvjerljive razloge, te se njihove tvrdnje odbacuju.

Što se tiče toga kako je r.v. opisalo **krajnji cilj UZP-a**, „Šestorica“ osporavaju konstataciju r.v.-a da su F. T. i drugi rukovodioci dijelili taj krajnji cilj, a to je bilo stvaranje hrvatskog entiteta kojim bi se obnovile ranije granice i koji bi omogućio ponovno **ujedinjenje hrvatskog naroda**. Ž. v. utvrđuje da oni nisu pokazali da je r.v. pogrešno protumačilo relevantne dokaze, da je zanemarilo bilo koje dokaze ili na drugi način pogriješilo prilikom donošenja ..zaključka...

Sva šestorica žalilaca .. osporavaju zaključak r.v. da je zajednički zločinački cilj koji su dijelili članovi UZP-a bio "cilj dominacije Hrvata u HRHB putem etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva" ... (Prljčić osporava konstataciju r.v. da je on bio glavni član UZP-a ... od I. 1993. do IV. 1994... ž.v. nije pronašlo tu grešku, te odbija njegovu žalbu ...; Stojić tvrdi da je r.v. pogriješilo kada je utvrdilo ... da je značajno doprinio UZP-u... njegove žalbe se odbijaju; Praljak ulaže žalbu na zaključke da je ... bio posrednik između Vlade Hrvatske i HVO-a u ostvarivanju UZP-a i da je imao potrebnu namjeru kojom je značajno doprinio UZP-u... r.v. je navelo da je Praljak, kada je 9. XI. 1993. prestao obavljati dužnosti u GS HVO-a, prestao biti član UZP-a.... ž.v. utvrđuje da se Praljak ne može smatrati odgovornim za zločine koji su se dogodili poslije 9. XI. 1993. ... ali ž.v. potvrđuje njegov doprinos UZP-u ... ostali Praljčkovi prigovori se odbacuju; **Petković... ž.v. prihvaća Petkovićevu žalbu u vezi sa zaključkom o njegovoj odgovornosti **po prvoj kategoriji UZP-a**, za rušenje dviju džamija... Međutim, zaključci r.v. o odgovornosti za rušenje tih džamija **po trećoj kategoriji UZP-a** su osnovani i ž.v. utvrđuje da je Petković za to odgovoran. Petkovićeva žalba se u preostalom dijelu odbija; **Čorić...negira namjeru i mogućnost da predvidi zločine koji nisu u okviru UZP-a** i da je bio spreman preduzeti taj rizik... Čorićevi prigovori se odbacuju; Pušić ... nije uspio**

dokazati bilo kakvu grešku u zaključku r.v. da je on značajno doprinio UZP-u ...).

... **žalba tužilaštva:** ..tvrdi da je r.v. pogriješilo u ocjenjivanju odgovornosti žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a. ... r.v. često koristilo formulacije koje ukazuju na **pogrešno korištenje standarda predvidivosti za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a.** ... Ž.v. .. utvrđuje, uz suprotno mišljenje suca Liua, da je **r.v.** napravilo pravnu grešku kad **nije dalo obrazloženje za zaključak da „šestorka“ nije odgovorna za brojne zločine po trećoj kategoriji UZP-a.**

... **tužilaštvo traži da ž.v. ispravi te greške**....provođenje takve analize predstavljalo bi ponovno ocjenjivanje cijelog spisa prvostupanjskog postupka i zapravo bi zahtijevalo da ž.v. iznova rješava u ovom predmetu. Međutim, **žalbeni postupak nije suđenje de novo**...**ž.v. stoga odbija utvrđivati da li su zadovoljeni elementi odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a** u vezi s incidentima o kojima je riječ... **ž.v. .. odbija naložiti ponovno suđenje** ili vraćanje na prvu instancu radi rješavanja određenog broja pitanja u daljnjem postupku...

R. v. je napravilo činjenične greške. Ž.v. odbija da u vezi s tim izrekne nove osuđujuće presude u žalbenom postupku.

Ž. v. je potvrdilo kazne zatvora izrečene u prvostupanjskoj presudi i to za: Jadranka Prlića 25 godina; Brunu Stojića 20 godina; Slobodana Pralika 20 godina; Milivoja Petkovića 20 godina; Valentina Čorića 16 godina i Berislava Pušića 10 godina.

Za čitav niz događaja koji su sastavni dio određenih kaznenih djela navodi se suprotno ili djelomično suprotno mišljenje suca Pocara i suca Liua!

Za čitav niz događaja, u kojima su članovi „šestorice“ utvrđeni kao članovi ZZP-a, a koji su sastavni dio određenih kaznenih djela (uz suprotno ili djelomično suprotno mišljenje suca Pocara i/ili Liua), prihvaća se žalba Tužilaštva ali sud odbija poništiti oslobađajuće presude i naložiti novo suđenje ili uopće s tim u vezi izreći nove osuđujuće presude.

Presuda stupa na snagu odmah...suci: Liu Daqun i Fausto Pocar prilažu suprotna mišljenja (sudac L. D. i deklaraciju) .... (Haag, 29. XI. 2017.).

VI. Županijski sud u Zagrebu, dana 02.11.2018. preinačio je Marku Radiću presudu Suda BiH sa 21 na 12 i pol godina zatvora, zbog ratnih zločina nad Bošnjacima u Mostaru jer „**ne priznaje udruženi zločinački poduhvat... koji nije svojstven ..kontinentalnom pravu .. ni hrvatskom pravu**, a opisane radnje nije moguće podvesti pod zakonski opis nedjela“.

VII. Analizom presude „šestorki“ utvrđen je različit pristup MKSJ za Prlića i dr. za razliku od Šešelja, Karadžića i Mladića tj. utvrđivanje UZP-a bez dokaza, pa i protivno dokazima tako da tumačenja suda zamagljuje i iskrivljuje povijesna tumačenja, a ž.v. je „pogrešno i arbitrarno“ primjenilo standarde krajnjeg cilja UZP-a.

U presudi Prlić i dr. ž.v. nedvojbeno utvrđuje postojanje međunarodnog oružanog sukoba između RH i BiH i umiješanost hrvatske vojske i Vlade u sukob u BiH, razglaba planove RH za pripojenje Zapadne Hercegovine tijekom međunarodnog oružanog sukoba A BiH i RH koja je (navodno) htjela prisvojiti dijelove BiH.

Ž.v. je „pogrešno i arbitrarno“ primjenilo standarde krajnjeg cilja UZP-a odstupivši od ranije prakse MKSJ (predmet **Šešelj**) jer u predmetu Prlić **stvaranje Velike Hrvatske u granicama Banovine iz 1939.** krajnji je cilj UZP-a tj. proglašenje HZHB je instrumentalnog karaktera u realizaciji zločinačke namjere. Zločini u predmetu Prlić su posljedica realizacije krajnjeg cilja UZP-a.

Ž.v. u predmetu Prlić imalo je „dijametralno suprotan pristup“ onome u **Karadžić i Mladić** u kojem je sukob SRJ-BiH izbjegavano kvalificirati međunarodnim; Ž.v. je „zaboravilo“ test potpune kontrole, uveden u predmetu **Tadić**, koji za odgovornost države „sponzora“ ne traži davanje uputa.

Ž.v. je zaključke o upletenosti RH u sukob u BiH temeljilo **na svjedocima po čuvenju** (AR, Peter Galbraith, Herbert Okun i Josip Manolić), čiji iskazi ih ne potkrepljuju, na pukim pretpostavkama o motivima ponašanja aktera događanja.

U praksi MKSJ-a u analizi UZP-a, primat se daje „sudačkoj kreativnosti“ nad načelom *nullum crimen sine lege*, a **UZP je uveden u predmetu Tadić;**

U predmetu **Martić** „cilj ujedinjenja s drugim etnički sličnim područjem sam po sebi **ne predstavlja** zajednički **zločinački cilj u smislu UZP-a** nego to postaje kad se stvaranje takvog teritorija smjera postići počinjenjem kaznenih djela navedenih u Statutu...“.

MKSJ je izvan ovlasti (Međunarodni sud pravde je 2007., po tužbama R.Hrvatske i R.Srbije, naveo da MKSJ nije ovlašten odlučivati o odgovornosti država) imenovao visoko rangirane političare RH F. Tuđmana, J. Bobetka i G. Šuška (dalje: F.T., J.B. i G.Š.) članovima (i vođama) UZP-a u BiH, insinuirajući time i odgovornost država, pa su to učinili i u predmetu Prlić i dr.

2017. nakon presude tužitelj Serge **Brammertz** izjavljuje da su „ključni članovi tadašnjeg vodstva Hrvatske F. T., G. Š. i J. B. dijelili zločinački cilj (da) očiste bosanske Muslimane“.

Imenovanje neoptuženih članova UZP-a (F. T., G. Š. i J. B.) u predmetu Prlić i ostali kosi se s presumpcijom nedužnosti te pravom na čast i ugled, a iako F. T., G. Š. i J. B. nisu sudjelovali u postupku, **ž. v. odbilo je hrvatski zahtjev za amicus curiae**, jer da utvrđenja za trojicu dužnosnika koji nisu formalno ni optuženi ne mogu predstavljati utvrđenje odgovornosti RH, za što MKSJ nije ni nadležan.

Očigledno je da je **MKSJ** u cilju stvaranja povijesnog zapisa **prekoračio svoju nadležnost** te postoje jasne **pogreške o krajnjem cilju UZP-a**: temeljem iskaza četvorice svjedoka (Galbraitha, Okuna i Manolića) vijeće je zaključilo da je F. T. želio podijeliti BiH sa Srbijom i ostvariti autonomno hrvatsko područje koje bi bilo usko povezano s Hrvatskom, a plan podjele dogovorili su F. T. i S. M. od 1990. do 1992. i 25. ožujka 1991. u Karađorđevu.

Za tezu o krajnjem cilju ZZP-a MKSJ je najteže pogreške učinio upravo u odnosu na Manolićevo svjedočenje, a Manolić je znao samo što mu je F. T. prenio o „sporazumu načelne prirode“ pa **nije jasno što je u Manolićevu svjedočenju dokaz teze o krajnjem cilju UZPa.**

(MKSJ tvrdi da je UZP „čvrsto utemeljen“ u međunarodnom običajnom pravu, a sudac Shahabuddeen priznao je da to djelo ne postoji u međunarodnom običajnom pravu).

(izvatci iz **analize presude „šestorici“ Hrvata**, Davor Derenčinović, predstojnik **Akademije pravnih znanosti RH** - Večernji list, utorak, 16. i 17.listopada 2018.)